

Mrasha / Mgunga taveta / Orkisepe / Tunda mwaa / Mathenge

Mbinu bora za usimamizi wa Mrasha (*Prosopis*)

Jinsi ya Kuutambua Mrasha

Mrasha (*Prosopis juliflora*), au majina mengine ni Matundamwa, Mathenge ni mti ambao asili yake ni Amerika ya Kati na Kusini, ni moja wapo ya mimea vamizi ambayo ni hatari sana katika maeneo ya kilimo na malisho.

Mbegu za Mrasha hutawanywa na watu, wanyama na maji. Mifugo mara nyingi hula matunda yake, jambo ambalo huchangia kutawanya kwa njia ya kinyesi, kwa namna hii Mirasha husambaa maeneo mapya kando kando ya barabara na kwenye njia za mifugo au katika maeneo ambayo Mirasha ilikatwa na kuondolewa.

Mrasha huathiri sana upatikanaji wa rasilimali nyingi ambazo hutumiwa na jamii, kama vile maji, nyasi na maeneo ya kuchunga, hivyo kupelekea kuongezeka kwa migongano ya jamii na gharama za kilimo.

Udhibiti wa Mrasha unapaswa kuhusisha uzuiaji mbegu kufika na kuanza kuota katika eneo ambalo bado halijavamiwa. Katika maeneo ambayo Mrasha ndo unaanza kuota na kuvamia, ni muhimu kudhibiti mtawanyiko kwa kuiondoa kabisa na kuhakikisha kwamba rasilimali muhimu kama maeneo ya malisho na maji zinalindwa kwani miti ya Mrasha ikishavamia sana ni vigumu kuiondoa kabisa.

Mbinu za udhibiti wa Mrasha (1)

Kung'oa kwa mikono

Namna hii inahitaji nguvu kazi kubwa ili kuuondoa Mrasha. Hivyo, inaweza tu kufanywa kwa maeneo yenye uvamizi mdogo. Mrasha huota kwa urahisi baada ya miti kukatwa, kwa mfano kwa ajili ya kutengeneza mkaa, na shina jipya linaweza kuchipua na kuzaa mbegu ndani ya mwaka mmoja. Hivyo udhibiti unapaswa kuua miti kabisa. Mambo ya msingi ya kuzingatia wakati wa kung'oa ni:

- Miche ya Mrasha au mimea michanga, yenye urefu wa mita 1, inaweza kuondolewa kwa kutumia "kifaa cha kung'olea miti" Kipindi bora ni wakati ardhi ina unyevu ili ung'oaji uwe rahisi;
- Mimea mikubwa (shina nene kuliko kidole gumba) inahitaji kukatwa na kung'olewa kwa kutumia panga au zana zingine. Ingalau sentimeta 30 chini ya ardhi, ili kuua mmea huo;
- Miche yoyote ya Mrasha inayoota baada ya kuondolewa kwa miti lazima iondolewe, miche inaweza kufuatiliwa na kuong'olewa kwa miaka miwili au zaidi.

Mbinu za usimamizi wa Mrasha (2)

Udhibiti kwa kutumia kemikali

Kemikali hutumika ili kurahisisha kazi hasa katika maeneo ambayo miti tayari imeshavamia eneo kubwa. Kuna aina mbili za udhibiti kwa njia ya kemikali:

- 1) **Upakaji wa dawa kwenye gome**, ambapo dawa ya kuua magugu inawekwa kwenye mzingo mzima wa kila shina la mti (urefu wa kutoka kwenye kifundo cha mguu hadi goti). Upakaji wa dawa unaweza kufanyika kwa kutumia brashi au kinyunyizio cha dawa. Njia hii inafaa zaidi inapotumika kwenye miti midogo yenyepenyo cha chini ya sentimeta 10.

Tumia vifaa vinavyofaa vya kujikinga na ufuate maagizo yaliyotolewa kwenye lebo ya viuatilifu kwa viwango vya matumizi.

Vibarua wanaosimamia Mrasha lazima wafunzwe kuhusu matumizi salama ya viua magugu.

- 2) **Kukata na kupaka dawa visiki**, ambapo mashina ya miti hukatwa kwa kutumia msumeno wa mnyororo na visiki hupakwa dawa mara tu baada ya kukata.

Ufuatiliaji na urejeshaji wa ikolojia

Ufuatiliaji wa eneo lililofanyiwa kazi ili kutambua na kuondoa miche mipyä au miti ya Mrasha mapema iwezekanavyo ni jambo muhimu kwa sababu ni rahisi kufanya hivyo. Kipaumbele kielekezwe kwenye eneo la malisho au njia za kueneza Mrasha (mfano: kando ya barabara, njia za mifugo, njia wanazotumia wanyamapori kuhama, au mito) ili kuondoa kabisa miche na miti.

Kurejesha nyasi au mazao ni muhimu sana baada ya kuondoa Mrasha. Upandaji wa mbegu za mimea ya asili katika nyanda za nyasi ufanike ukiambatana na kudhibiti kulisha mifugo. Miche ya prosopis yafaa iondolewe mara kwa mara na mifugo isiruhusiwe kuingia inapotoka eneo lenye Mrasha, ili kuepuka kuotesha mbegu mpya. Miti ya asili inayofaa inaweza kupandwa ili kutoa kuni au kivuli kama mbadala wa Mrasha.

Taarifa zaidi:

Dr John Richard Mbwambo
TAFORI Lushoto
+255 715 811 618

Web: www.woodyweeds.org
Twitter: @woodyweeds_org

Utayarishaji na uchapishaji wa mwongozo huu wa uwanja umesaidiwa kifedha na Swiss Agency for Development and Cooperation, Swiss National Science Foundation na Darwin Initiative

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

**Swiss National
Science Foundation**

